

УДК 94(420)

МЕЛЬНІЧЕНКО В. В.

м. Миколаїв

ЯДЕРНІ ВИПРОБУВАННЯ КИТАЮ ПІСЛЯ 1996 РОКУ

У статті здійснюється спроба аналізу впливу тайванської проблеми та політики Китаю на міжнародну та регіональну безпеку. У роботі робиться акцент на проблемах озброєння Тайваню у взаємовідносинах між Вашингтоном, Пекіном і Тайбеєм. У роботі автор поставила за мету дослідити основні напрями політичного діалогу США – КНР та проаналізувати особливості зовнішньополітичного курсу Америки в Східній Азії. У статті приділяється увага впливу загроз глобального й регіонального характеру.

Ключові слова: тайванська проблема, збройні сили, військові бази, система глобальної безпеки, протистояння, військова присутність.

Постановка проблеми. Китайське військово-політичне керівництво з перших років становлення Китайської Народної Республіки спиралось на те, що держава повинна володіти збройними силами з сучасною зброєю, включаючи ядерну.

У січні 1955 року в КНР було прийнято програму розвитку ядерної зброї, тоді ж було засновано відповідне міністерство. У цей час СРСР надавав велику допомогу КНР в дослідженнях з атомної енергетики та ядерної фізики: між 1955 і 1958 роками було укладено шість двосторонніх угод, велика кількість китайських вчених-атомників почали навчатися в Об'єднаному інституті ядерних досліджень у Дубні. 15 жовтня 1957 р. СРСР погодився підписати новий Договір з оборонних технологій з наданням Китаю зразків атомної бомби і технічних даних щодо її виготовлення.

Проте погіршення відносин між двома державами спонукало Радянський Союз повідомити Китаю про відмову від забезпечення Пекіна технічними деталями з атомної бомби.

Виклад основного матеріалу. 16 жовтня 1964 Китай провів перше випробування ядерної зброї [2, с. 109]. Вибух атомної бомби був здійснений на полігоні біля озера Лобнор, на північному заході країни, в Сінцзянь-Уйгурському автономному районі. Потужність вибуху склала 22 Кт.

Того ж дня уряд Китаю заявив, що Китай ніколи не стане першим використати ядерну зброю.

Варто зазначити, що 27 грудня 1968 Китай провів випробування термоядерного заряду, в якому вперше було використано збройовий плутоній. 23 вересня 1969 було проведено перше підземне ядерне випробування [6, с.1 70]. Наприкінці 1960-х років Китай по-

чав розгортання бомбардувальників – носіїв атомної зброї.

У 2007 році уряд КНР відкрило для туристів базу на полігоні Лобнор, де проводилися перші випробування ядерної зброї. База була побудована в 1958 році, її площа становить 1100 км². База була закрита центральною владою в 1987 році і передана місцевому уряду в 1993 році. Багато з того, що відбувалося на полігоні Лобнор і довкола нього, покрито таємницею.

До 1996 року на цьому ж полігоні було проведено всього 45 випробувань бомби [1, с. 549]. Сьогодні Китай має найсучасніші ядерні засоби глобального масштабу як наземного, так і морського базування.

Після того, як у вересні 1996 року Договір про всеосяжну заборону ядерних випробувань (ДВЗЯВ) був відкритий для підписання, було проведено менше десяти ядерних випробувань:

- Індія провела два випробування у 1998 році (Індія також здійснила один так званий «мирний» ядерний вибух в 1974 році).
- У 1998 році Пакистан провів два випробування.
- Корейська Народно-Демократична Республіка оголосила про проведення ядерного випробування в 2006 році.

З понад 2000 ядерних вибухів, які здійснювалися у всьому світі між 1945 і 1996 роками, 25% або більше 500 бомб були підірвані в атмосфері [1, с. 356].

Доречно підкреслити, що підземні ядерні випробування заборонені згідно з Договором про всеосяжну заборону ядерних випробувань 1996 року, що наклав заборону на всі види ядерних вибухів на Землі.

До початку 1990-х років світ так і не став свідком зменшення ні числа ядерних випро-

бувань, ні накопичення ядерної зброї ядерними державами. У другій половині 1980-х років в світі було зареєстровано 174 випадки випробувань ядерної зброї.

Однак, у 1990 році Радянський Союз запропонував встановити мораторій на ядерні випробування, який був узгоджений з Великобританією і Сполученими Штатами. Це дало можливість просунути вперед прихильникам всебічного заборони на проведення всіх ядерних випробувань.

Між 1998 і 2009 роками було проведено шість ядерних випробувань: два – Індією і два – Пакистаном в 1998 році, одне було заявлено КНДР в 2006 році й інше – в 2009 році. Ось так, неодноразово, був порушений мораторій на ядерні випробування!

Вагомим та хвилюючим залишається той факт, що навіть після підписання договору про заборону ядерних випробувань в 1996 році Китай продовжує проводити їх в Лобнорі.

Офіційно компартія підірвала останню ядерну бомбу 29 липня 1996, до заборони ООН. У той же день компартія оголосила, що припиняє проведення ядерних випробувань. А 24 вересня 1996 міністр закордонних справ КНР Цянь Цічень, поряд з представниками 60 країн-членів ООН, підписав у Нью-Йорку Договір про повну заборону ядерних випробувань [1, с. 659].

Висновки. На даний час Китай є володарем ядерних засобів глобального масштабу

МЕЛЬНИЧЕНКО В. В.

ЯДЕРНЫЕ ИСПЫТАНИЯ КИТАЯ ПОСЛЕ 1996 ГОДА

В статье осуществляется попытка анализа влияния тайваньской проблемы и политики Китая на международную и региональную безопасность. В работе делается акцент на проблемах вооружения Тайваня во взаимоотношениях между Вашингтоном, Пекином и Тайбеем. В работе автор поставила за цель исследовать основные направления политического диалога США – КНР и проанализировать особенности внешнеполитического курса Америки в Восточной Азии. В статье уделяется внимание влиянию угроз глобального и регионального характера.

Ключевые слова: тайваньская проблема, вооруженные силы, военные базы, система глобальной безопасности, противостояния, военное присутствие.

MELNICHENKO V.

CHINA'S NUCLEAR TEST SINCE 1996

This article shall attempt to analyze the influence of the Taiwan issue and China's policy on international and regional security. The main field of research in the work is the problem of armament of Taiwan in relations between Washington, China and Taipei. The main field of research in the work is conception of basic directions of political dialog of USA – RC (The Republic of China) and analysis of foreign-policy course of America in East Asia. The article focuses on the influence of threats to global and regional nature.

Keywords: Taiwan problem, military powers, military base, global security system, confrontation, military presence.

наземного і морського базування, серед яких МБР (міжконтинентальна балістична ракета) наземного базування, ракети середньої дальності, бомбардувальники, здатні доставити ядерні заряди на дальність до 2500 кілометрів. Програма розвитку ядерних сил КНР передбачає збільшення чисельності МБР, оснащення їх роздільними боеголовками індивідуального наведення, будівництво підводних ракетноносців, прийняття на озброєння нових літаків носіїв ядерної зброї (в основному середньої дальності).

Сучасний Китай приділяє значну увагу розвитку свого ядерного потенціалу, намагаючись створити повноцінну морську складову ядерних сил.

Список використаних джерел

1. История Китая: учебник для студ. вузов / Под редакцией А. В. Меликсетова. — М.: Изд-во МГУ; Изд. дом «ОНИКС 21 век», 2004. — 752 с.
2. Внешняя политика и международные отношения Китайской Народной Республики / Под общ. ред. Г. В. Астафьева и А. М. Дубинского. — Т. 1. — М.: Мысль, 1974. — 359 с.
3. Бухаров Б. И. Политика США в отношении Китайской Народной Республики (1949–1953). М.: Изд-во Акад. наук СССР, 1958. — 238 с.
4. Лю Да-нянь. История американской агрессии в Китае / Пер. с кит. Д. Н. Зильберг и К. А. Крутикова. Редакция и предисловие В. Н. Никифорова. — М.: Изд. иностранной л-ры, 1953. — 333 с.
5. Цин Жу-цзи. История Американской агрессии на Тайване / Пер. с кит. Б. Занегина. / Вст. статья Л. Делюшна. — М.: Изд. иностранной л-ры, 1956. — 144 с.
6. Кузьмин В. В. Китай в стратегии американского империализма. — М.: Международные отношения, 1978. — 271 с.

Стаття надійшла до редколегії 1.08.2014